

Lelystad zenuwcentrum voor Nederlands' waterbeheer

“Houston, we have a problem.” Met die woorden onderstreepte kroonprins Willem-Alexander het belang van het nieuwe Watermanagementcentrum in Lelystad bij de opening op 7 november. In het centrum komt informatie over waterstanden, overstromingsgevaar, stormsituaties, waterkwaliteit, ijsvorming, etc. bij elkaar. Hiermee vormt het Watermanagementcentrum het zenuwcentrum voor waterbeherend Nederland, net zoals Houston dat is voor de ruimtevaart. Op 7 november leek Lelystad dan ook op de ‘waterhoofdstad’ van Nederland: in het Smedinghuis waren de kroonprins, minister Melanie Schultz van Haegen, voorzitter Peter Glas van de Unie van Waterschappen en een keur aan andere waterprominenten aanwezig. Een kilometer verderop vond de Waterinfodag plaats, de opvolger van de Waternetwerkdag.

Het Watermanagementcentrum levert waterbeheerders en professionele gebruikers van de Nederlandse wateren dagelijkse informatie over waterstanden, overstromingsgevaar, stormsituaties, waterkwaliteit en ijsvorming. Het Watermanagementcentrum Nederland bestaat uit het landelijk berichtencentrum en vijf regionale berichtencentra voor de Rijn, Maas, de Rijn-Maasmonding, de Zeeuwse wateren en de kust. Bij extreme situaties, zoals een dreiging van overstroming, watertekort en milieuverontreiniging biedt het centrum werkplekken voor de Landelijke Coördinatiecommissies van het Watermanagementcentrum en voor collega's van waterschappen en KNMI om tijdens crisissituaties in één ‘waterkamer’ slagvaardig en snel te kunnen samenwerken.

Jan Hendrik Dronkers, Directeur-Generaal van Rijkswaterstaat, benadrukte dan ook het belang van de samenwerking tussen de waterbeheerders. Dat belang werd door kroonprins Willem-Alexander nog eens onderstreept. Daarbij verwees hij naar het zojuist verschenen advies van de Adviescommissie Water ‘Bestuurlijke balans in het waterbeheer: evenwicht door tegenwicht’. In het advies pleit de commissie voor het te allen tijde zelfstandig en expliciet afwegen van waterbelangen tegen andere belangen. De beste manier is door een scheiding van beleid, uitvoering en toezicht binnen de waterkolom. De commissie acht een onafhankelijk toezicht op het beheer van de primaire waterkeringen noodzakelijk. Dat maakt ook in tijden van schaarste aan financiële middelen een publiek debat mogelijk over de waterveiligheid van Nederland.

In Lelystad voegde de prins daaraan toe dat de wijze van organiseren een politiek vraagstuk is, maar dat de wijze waarop de waterschappen dat al ruim 750 jaar doen, wel iets zegt over het belang van een onafhankelijke uitvoerder.

Uiteraard was de voorzitter van de Unie van Waterschappen, Peter Glas, het daarmee eens. Hij nodigde minister Schultz van Haegen dan ook uit om over de conclusies van de Adviescommissie Water te overleggen. Ook benadrukte hij nogmaals het belang van het laten ‘stromen’ van

informatie, van landelijk naar regionaal. Daarbij is vooral de samenwerking tussen Rijkswaterstaat en de waterschappen cruciaal. Maar juist de samenwerking met niet-watergerelateerde partijen (KNMI en het ministerie van Defensie) zorgt ervoor dat het Watermanagementcentrum in tijden van crisis een coördinerende rol kan en moet spelen.

In haar eerste publieke wateroptreden als minister wees Schultz van Haegen op de plek die waterbeheer in het regeerakkoord heeft gekregen. Daarin wordt het waterbeheer en de waterkwaliteit als een essentiële overheidstaak genoemd. De minister wil over de uitvoering maar ook de structuur en de organisatie snel met de betrokken partijen rond de tafel gaan zitten. Het motto van de minister daarbij is *structure follows strategy*. Verder wees ze op mijlpalen die het waterbeheer de laatste tijd behaalde: de eerste begroting van het Deltafonds, het vastleggen van de financiering van dat fonds en de uitvoering van het project Ruimte voor de Rivier. Alle 35 geplande onderdelen zijn sinds kort daadwerkelijk in uitvoering. Dat we met alle opgedane kennis en ervaring ook nog eens geld kunnen verdienen in het buitenland is mooi meegenomen, aldus Schultz. De nadruk moet wat haar betreft liggen op het waterbeheer in Nederland.

Waterinfodag

Tegelijkertijd met de opening van het Watermanagementcentrum werd iets verderop de Waterinfodag gehouden. De Waterinfodag is de opvolger van de Waternetwerkdagen die eerder in Nieuwegein plaatsvonden. Centraal stond waterinformatie en, belangrijker nog, het delen en toepassen van die informatie. Dat gebeurde aan de hand van twee lezingen en 36 workshops. Het ochtendprogramma, dat onder leiding stond van Arnold Lobbrecht (HydroLogic en UNESCO-IHE), werd onderbroken voor de opening van het Watermanagementcentrum, die rechtstreeks te volgen was op schermen in de zaal.

Lobbrecht stelde dat al heel veel waterdata, informatie en kennis beschikbaar is. Ook de techniek van het delen van digitale informatie is geen probleem meer. De vraag

is meer hoe we met deze data en informatie om moeten gaan om doelmatiger te werken. Meer doen met minder geld kan volgens Lobbrecht alleen met de juiste informatie, op basis waarvan je de juiste keuzes kunt maken. Om de juiste informatie op de juiste plaats te krijgen, zijn volgens hem drie factoren van belang: instrumenten, communicatie en organisatie en als derde kennis en educatie.

Pieter van Teeffelen (DataLand) ging in op de vraag of digitalisering en ICT burgers meer kunnen betrekken bij het waterbeheer. De digitalisering van kunstwerken, waterlopen, scenario's bij overstroming en stijging van de waterspiegel, alles wat met de waterhuishouding in Nederland te maken heeft, is in technische zin een succes gebleken, beschreven en ergens digitaal vastgelegd. De wet- en regelgeving in de ruimtelijke ordening is wel erg ingewikkeld en versnipperd, het besluitvormingsproces is (mede hierdoor) verregaand gejuridificeerd. Met als gevolg dat procedures nog steeds onpraktisch lang duren en voor burgers ondoorzichtig zijn. Van Teeffelen pleitte ervoor burgers veel meer te betrekken bij de ruimtelijke ordening. De burger moet ‘eigenaar’ van het proces worden, de overheid moet faciliteren.

Mathijs van Ledden (Royal HaskoningDHV) ging aan de hand van voorbeelden in op het belang van snelle en correcte informatie, het gebruik van snelle en slimme instrumenten en de ontwikkeling van nieuwe inzichten. Zo behandelde hij overstromingen in Bangkok, orkanen in de Verenigde Staten (New Orleans) en het risico dat Rotterdam loopt door zware stormen in de toekomst. Zijn belangrijkste conclusies waren dat investeren in waterkennis essentieel is voor bruikbare waterinformatie, dat het loont om directe koppeling met opbrengsten (besparingen, reductie van schade, slachtoffers) te maken en dat het zeer nuttig kan zijn ervaringen en ontwikkelingen in het buitenland in Nederland te gebruiken.